

T. NILSEN*

Potrebe i uloga brodarstva u posebnom obrazovanju pomoraca

UVOD

Želio bih ograničiti prilično širok pojam »Posebno obrazovanje pomoraca« definirajući ga kao specijalističko obrazovanje — koje se provodi na brodu i kopnu — dodatno redovitom pomorskom obrazovanju, ali isključujući učenje kroz rad.

Drugo ograničenje je pozicija s koje sam promatrao cijeli predmet, a to je norveško brodersko poduzeće s raznolikom flotom od oko 40 brodova.

POTREBA I FAKTORI KOJI JE UVJETUJU

a) Općenito

Tehnički napredak i rastući zahtjevi za efikasnijim transportom donijeli su nove posebne vrste brodova sa širokom skalom tehnologije. Ovakav razvoj je uvjetovao potrebu za kontinuiranim prijenosom znanja broderskom osoblju. Stoga mogu sigurno i bez daljnjeg obrazlaganja osloniti svoje primjedbe na zaključak da je posebno postdiplomsko pomorsko obrazovanje neophodno da bi se pomorci osposobili za rad na specifičnim brodovima. Koliko je velika ta potreba zavisit će od više okolnosti i koji su u nadležnosti broderskih poduzeća, brodogradilišta, zakonodavca ili o socijalnim uvjetima i tradiciji zemlje u kojoj to brodarstvo djeluje.

Skrenuo bih pažnju na one predmete rasprave koje je lako uočiti i prikazati.

Jedna važna činjenica u određivanju potrebe za obrazovanjem je osnovno pomorsko obrazovanje u zemlji. U Norveškoj pomorski odgojni sustav i sustav nadopune kadrova imaju dugu tradiciju, ali se mijenjaju s općim socijalnim i odgojnim poretom. Ovaj razvoj se nalazi u nadležstvu našeg parlamenta i vladinih institucija.

Utjecaj na druge faktore zavisi više od administrativnih odluka poduzeća. Kao privatna tvrtka naše poduzeće će uvijek morati voditi računa o odnosu cijena/dobiti i naći pravilan odnos između prihoda i rashoda za različite zahtjeve. To je činjenica koja mora biti prihvaćena od strane administrativnog osoblja, a odnosi se također i na obrazovanje uključujući posebno obrazovanje za odgovarajuća područja.

* Direktor za odgoj i obrazovanje u broderskom poduzeću L. Hoegh, Oslo, Norveška

Za ekonomično korištenje raspoloživih sredstava potrebno je spoznati značenje pojma »zajedničko djelovanje« i prići problemima simultano iz različitih pravaca. Mišljenja smo da je skupo specijalističko obrazovanje pomoraca promašeno, ako u isto vrijeme nisu obuhvaćeni i drugi aspekti koji imaju veliki utjecaj na opseg potrebnog obrazovanja. Smatramo da su slijedećih pet područja, koja su usko povezana, od posebne važnosti:

1. Selekcija
2. Fluktuacija
3. Program popune kadrova
4. Razvoj organizacije i rukovođenja
5. Obrazovanje.

b) Osnovno obrazovanje pomoraca

Obrazovanje pomoraca u Norveškoj je integrirano u opći školski sustav, koji se sastoji od tri dijela: osnovno obrazovanje od 16-te godine, srednje obrazovanje od 16 do 19 godina i više i visoko obrazovanje iznad 19 godina.

OSNOVNO OPĆE
OBRAZOVANJE
od 7 do 16 god.

OPĆA SREDNJA ŠKOLA,
KOJA UKLJUČUJE I
NIŽE OBRAZOVANJE
POMORACA

VIŠE I VISOKO
OBRAZOVANJE, SA
VIŠOM ŠKOLOM ZA
OBRAZOVANJE
POMORACA

Današnji sustav pomorskog obrazovanja stupio je na snagu 1978. g.

Bivalentni mornari (broderski mehaničari), radio časnici, broderski električari, kuhari, časnici palube i stroja (poručnici trgovačke mornarice i strojari II klase) obrazuju se kroz srednjoškolski sustav, čak i u slučaju da su stariji od 19 godina.

Sustav je također pogodan za obrazovanje bivalentnih paluba / stroj časnika na nižim razinama, pomoraca za koje vjerujemo iz više razloga da predstavlja budućnost — posebno jer je ovakvo obrazovanje privlačno za solidno obrazovanu mladež. Mi smo zbog toga — već prije par godina proveli istraživanje na jednom od naših brodova u vezi načina obrazovanja i u vezi korisnosti ovoga

tipa časnika. Današnje obrazovanje bivalentnih časnika je uglavnom bazirano na nalazima iz toga istraživanja.

Više obrazovanje čine dvije godine pomorskog studija strojarstva, konstrukcije broda, elektro/automatizacije i navigacije, što je osnova za svjedodžbe I klase za časnike palube i stroja.

Na ovom stupnju obrazovanja postoje široke mogućnosti diferenciranja i specijalističkih studija jer je glavni pedagoški model baziran na sustavu usklađivanja. To dozvoljava školama da ponude tečajeve za različita pomorska zanimanja i da prilagode te tečajeve trenutnim potrebama.

To je fleksibilan sustav, koji ne samo da ostavlja studentima široke mogućnosti izbora specijalizacije, već pruža i mogućnost da se nastavi specijalizacija kroz postdiplomski studij i kroz različite tečajeve.

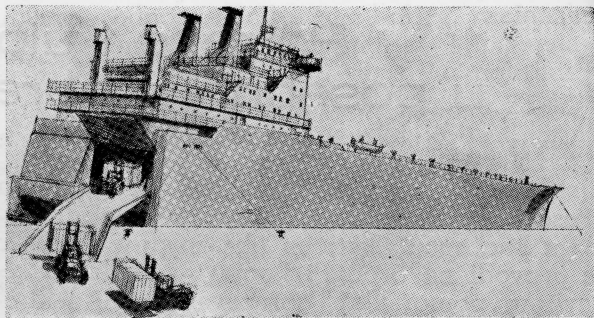
Među trenutno najzanimljivijim specijalizacijama ističu se one za plovidbu na raznim tipovima tankera, npr. za naftu, plin ili kemikalije. Administrativno/ekonomsko obrazovanje koje je obavezno za zapovjednike čini treću godinu visokog obrazovanja.

Norveško pomorsko obrazovanje je u skladu sa IMCO zahtjevima iznesenim u međunarodnoj »Konvenciji o standardima za obrazovanje, svjedodžbe i straže za pomorce« iz 1978. godine (STCW), za koju se očekuje da će je norveška vlada u skoroj budućnosti ratificirati. Ova Konvencija je bila dočeka sa dobrodošlicom, kao usklađeni osnovni standard za opće obrazovanje pomoraca. Brodarska poduzeća u Norveškoj i izvan Norveške su kroz međunarodno udruženje brodara zahtijevala od svojih vlada raniju ratifikaciju i uvođenje ove Konvencije.

c) Selekcija

Kao i uvijek selekcija je imala važnu funkciju pri izboru pomoraca u trgovačkoj mornarici, ne kao izborni sistem za ulazak u određenu profesiju, nego kao selekcija osnovana na principu »neka se održi najspособniji«. U posljednjih se 15 — 20 godina

obrazovanju i određenom stupnju organizacionog i upravnog razvoja poklanjalo više pažnje, pa se je selekcija zapostavila. Kroz dugi period je na ovakovu situaciju utjecalo i znatno pomanjkanje pomoraca.

Jedan od najvećih Ro-Ro brodova u svijetu

U nastojanju da to promijenimo u posljednjih par godina smo uložili dosta truda na pred-selekciju. Uveli smo razne nove metode i stavili veći akcent na opće obrazovanje kandidata. Oko 1/3 naših kandidata imaju završenu osnovnu školu, drugi imaju po 11 godina školovanja, što uključuje dvije godine usmjerenog obrazovanja. Njima je uglavnom dana kvalifikacija brodskih mehaničara za kasnije unapređenje u bivalentne pomorce.

Završni ispiti, jednako kao i razgovori, centri za usmjeravanje i testovi sklonosti su dodatni kriteriji i metode koje se koriste. Prednost se daje mladeži sa stanovitim obrazovanjem, zbog veće mogućnosti selekcije i zbog solidnijih temelja za pomorsko zvanje.

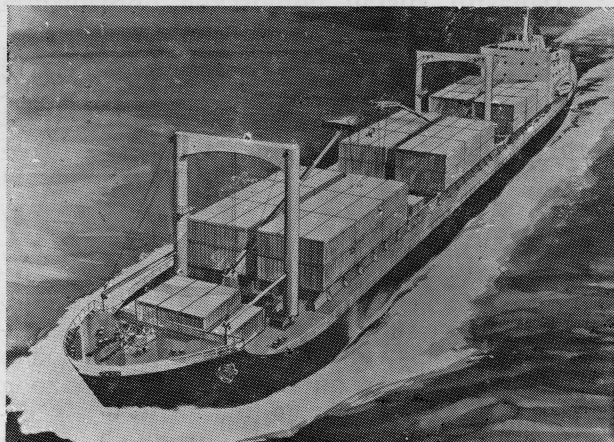
Bit našeg procesa selekcije temelji se više na nizu unaprijed razrađenih testova, nego na individualnoj presudbi ispitivača.

d) Fluktuacija

Poduzeće će uvijek biti zainteresirano i osjećat će odgovornost za obrazovanje svojih članova kako bi oni bili sposobni za obavljanje svojih poslova. U Norveškoj je to čak obavezno zakonom. Možemo dodati da troškove ovoga specijalističkog obrazovanja općenito snosi poduzeće i da studenti primaju pune plaće. Normalno je da i inicijativa potječe od poduzeća.

U vezi ovoga, očito je vrlo važna pretpostavka i ohrabrenje za obuku pomoraca, niska fluktuacija. Naše glavno sredstvo za smanjenje fluktuacije vjerojatno je bilo uvođenje dobro razrađenog sustava planiranja kadrova, uključujući rad (slobodno vrijeme) tečajeve. Pažnju treba obratiti i na ostale faktore i unapređenje rukovođenja, ovlaštenja, organizaciju na brodu, program selekcije i popune kadrova.

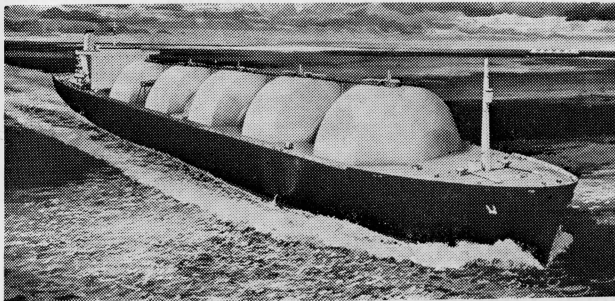
Specijalističko obrazovanje — omogućeno od strane poduzeća — stvara također bližije kontakte između pomoraca i stručnih službi i smanjuje fluktuaciju.

Brod za prijevoz kontenera

e) Program popune kadrova

Naš se program za popunu kadrova osniva na sustavu tečajeva koje smo uveli 1968. godine. Ovi polaznici su vezani ugovorom na oko 2 godine u prosjeku (ovisno o njihovom

Suvremeni brod za prijevoz ukapljenog plina

stupnju obrazovanja). Za vrijeme školovanja oni prolaze sistematski tečaj na brodu u skladu sa obaveznim općim programom, radeći na palubi i u strojnici naizmjenično. Pored toga slušaju više predmeta i stječu teoretska znanja od časnika broda. Nakon isteka ovoga ugovora polaznik normalno nastavlja svoje usavršavanje u poduzeću kao pomorac — časnik ili brodski mehaničar.

f) Program organizacije i rukovođenja

U našoj tvrtki — kao i svugdje — razvoj ljudi — osobni i organizacijski — osnovan je na učenju. Koriste se dvije glavne metode; učenje kroz praksu i organizirani odgoj i obrazovanje.

Učenje kroz rad je najvažnije. Ono ipak zahtijeva posebno rukovođenje (na brodu i na kopnu) i organizaciju na brodu koja bi bila prikladna za obučavanje.

Razvojni programi organizacije i rukovođenja mogu se kupiti, ali izbor i prilagođavanje mora biti ostvareno u skladu s posebnim karakteristikama poduzeća.

Koristili smo različite metode, ali trend je bio u opadanju sve dok nismo počeli s vlastitim programom 1969. godine u suradnji sa Sveučilišnim institutom za istraživanje rada. Institut je primijenio isti onaj model za razvoj organizacije na nekim našim brodovima koji je bio u upotrebi 60-tih godina u norveškoj industriji, a koji je bio proveden uz suradnju sindikata i same industrije.

Odvojeno od uvođenja socijalnih znanosti u brodarstvo, namjena projekata je bila modernizacija organizacije i rukovođenja na brodu i integracija obrazovanja u sam sustav rukovođenja na brodu.

Kroz naš program razvoja organizacije težimo stvaranju osoblja motiviranog i kvalificiranog za organizacijske promjene i razvoj. To je ono osoblje koje želi i koje može promijeniti svoje navike i prihvatiti nove ideje i tehnike. Da bismo dobili osoblje s

ovakvim kvalifikacijama moramo ga u tom pogledu odgajati. Stoga smo prioritet dali obrazovanju za rukovođenje i u tu svrhu organizirali oko 80 seminara u poduzećima u trajanju od oko 10 dana. Seminare su pohađala rukovodstva brodova — zapovjednici, upravitelji, časnici palube i stroja i ostala posada do izvjesnog stupnja, zajedno s osobljem na kopnu kao što su inspektori, rukovodioci itd. Oko 1600 naših službenika je pohađalo ove seminare za unapređenje organizacije i rukovođenja.

ULOGA POLITIKE I PROVEDBA

a) Općenito

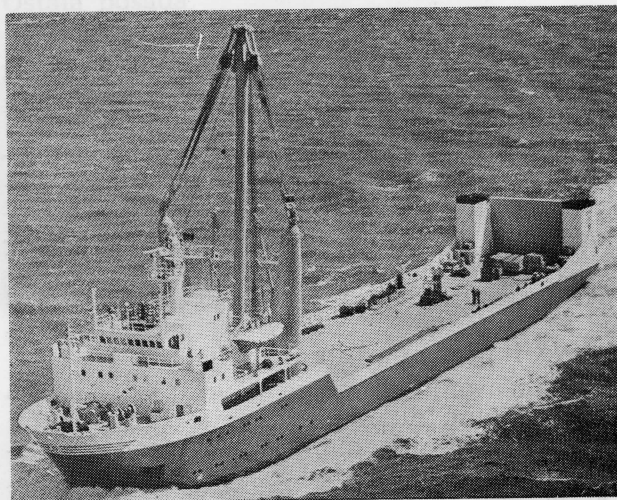
Spomenut ću neke glavne značajke koje karakteriziraju današnju situaciju. U Norveškoj Vlada zakonom regulira sve pomorske svjedodžbe i osnovne kvalifikacije pomoraca u ovisnosti o službi koju vrše. Prije par godina, kada su se promjene odvijale sporije, službeni zahtjevi za neke kvalifikacije bili su lako ostvarivi kroz školske i obrazovne institucije. Vrlo često su se uvodile nove ideje i predmeti u nastavne planove obrazovnih institucija, čak prije nego su bili formulirani zahtjevi od strane nadležnih organa.

Promjena u toj situaciji nastupila je prije 10 — 15 godina. Ne može se više prihvatiti da su obrazovanje i radno iskustvo stečeni u školi dovoljni da slijede razvoj u brodarstvu, niti da takvo obrazovanje osposobljava pomorca za siguran rad na brodu.

Današnji progres je tako brz da obrazovne institucije — koje su dio birokratskog sustava — ne mogu dovoljno brzo udovoljiti potrebama — pa nužno prepuštaju specijalističko obrazovanje samom poduzeću.

Općenito je u interesu poduzeća da preuzme inicijativu za razvijanje obrazovnih mogućnosti i pomagala da bi preduhitriло skupe i često nepotrebne službene zahtjeve.

Brze promjene u tehnologiji i specijalizaciji su prisilile brodarstvo da se više akti-

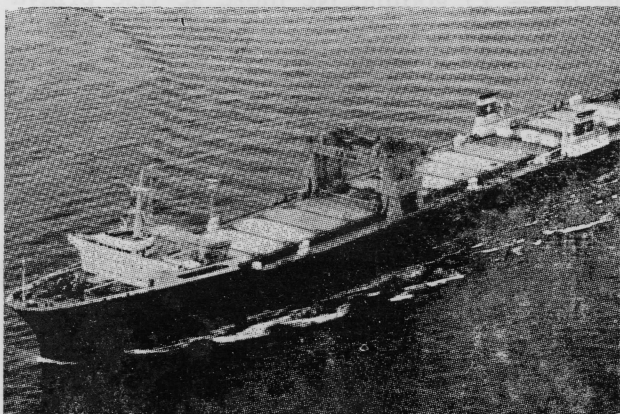
Brod za prijevoz teških tereta (Ro/Ro — Lo/Lo) s dizalicom za teške terete od 300 tona

vira na odgojnom planu, nego što se moglo ranije očekivati. Specijalizirana se broderska poduzeća moraju sama pobrinuti za odgovarajuće školovanje svojih pomoraca.

Zakonodavni i izvršni organi također su pod stalnim pritiskom javnog mišljenja koje zahtijeva više standarde i veću sigurnost. Školske ustanove često nisu administrativno sposobne odgovoriti dovoljno brzo tim novim zahtjevima. Brodarstvo samo mora popuniti tu prazninu.

Brodarstvo će biti uvijek ono koje će prvo osjetiti potrebu za specijalističkim obrazovanjem. Razvoj tečajeva i obrazovnih pomagala za pomorce posljedica je tih potreba.

Željeni kontinuitet osuvremenjavanja obrazovnih pomagala, sustava, metoda, priručnika i nastavnog plana nikada neće biti zadovoljavajuće ostvaren. To se odnosi neovisno da li je materijal namijenjen za korištenje na brodu ili u školi, ili da li se odnosi na specifičnu opremu, specifične brodove ili uobičajene školske predmete. Ovakva konstatacija ne smije nas međutim odvratiti od neprekidnih napora da činimo što je moguće više kako bi se praznina između želja i mogućnosti što više smanjila.

Brod za kombinirani prijevoz

b) Gledanja, pravila i propisi

Kao što je ranije rečeno, osnova našeg gledanja sastoji se u namjeri da stalno držimo naše osoblje na suvremenoj razini. Da bi se to postiglo vrlo je važno stvoriti organizacijsku sredinu u kojoj su obrazovanje, odgoj i razvoj prirodni dio svakodnevnog posla i rukovođenja. Bez ovih uvjeta obrazovanje uz rad neće funkcionirati.

Skrenuo bih pažnju na neke faktore važne za čitaoca, osvrćući se na uobičajene tečajeve i programe obrazovanja.

Održavanje tečajeva je vrlo jednostavno — vjerojatno nitko nikada nije čuo za tečaj koji nije uspio. Izgradnja kvalificiranog osoblja je ipak puno kompleksniji i teži zadatak.

Tendencije ka birokratizmu i gubitak dinamike je čest slučaj u odgojnom planiranju

i administraciji. Analize i programi su ponekad zastarjeli i prije same primjene. Program obrazovanja mora biti fleksibilan i uvijek usmjeren prema zahtjevima sadašnjice i budućnosti istovremeno. Fleksibilnosti je potrebno dati veliki prioritet, čak i u slučaju da umanjuje kvalitetu programa.

Obrazovni programi ne smiju pridonositi održavanju »status quo« niti smanjenju ili sprečavanju budućeg razvoja. Osobe koje planiraju obrazovne programe ili pravila za takve programe trebale bi to uvijek imati na umu. Nije važno da li su ti tvorci pravila domaći ili strani, unutar poduzeća ili izvan njega. Uvjeran sam da je organizacija kao što je IMCO svjesna ovih vrlo važnih činjenica. Promjene će se uvijek teško provoditi u svim tipovima organizacija. Brodovi nisu nikakva iznimka iz ovoga općeg zaključka. Nasuprot tome ni jedna druga organizacija nije vjerojatno tako prikovana propisima za »status quo« kao što je slučaj u brodarstvu. Otpor promjenama je ugrađen u nacionalno i međunarodno pravo, u pravila i propise, u tradicije, u sustav općeg pomorskog obrazovanja, u administrativno osoblje u vidu činovničkog shematizma i položajnih privilegija, u sindikate, i do izvjesnog stupnja u samu administraciju broderskog poduzeća. Stoga je važno da ovaj otpor ne bude još povećan s uvijek rastućom nacionalnom i međunarodnom birokracijom koja opravdava svoje postojanje i pronalazi »važna zaposlenja« za svoje dobro obrazovano, vrijedno osoblje. Zadatak birokracije u obrazovanju pomoraca mora biti pomoć u stvaranju dugoročnih poboljšanja i razvoja kako bi se riješili problemi sutrašnjice — a ne da stvara pravila i propise za prošlost.

Nikada ne smijemo zaboraviti da se vrijednost obrazovanja, posebno obrazovanje sa svrhom o kojoj ovdje govorimo, mora mjeriti utjecajem koji će imati na vršenje posla. Znanje se mora prenijeti u praksu.

Ocjena obrazovanja i promjena kvalifikacija važan je i težak dio ovoga zadatka. Pitanje provjere kvalifikacija je posebno teško u međunarodnoj industriji kao što je brodarstvo. (Tko će što provjeravati?). Zbog kompleksnosti problema, vjerujem da bi ta kontrola morala biti decentralizirana koliko je god moguće. Pomorske vlasti zemalja valja da čine centralno tijelo, odgovorno međunarodnim pomorskim vlastima kao što je IMCO, koje će biti nadopunjeno s jedne strane predstavnicima s brodova i broderskih poduzeća i s druge strane predstavnicima ovlaštenih međunarodnih i nacionalnih organizacija i »Charterera«.

Uvođenje prihvaćenih međunarodnih standarda može osigurati važnu podlogu u donošenju nepristranih i jednakih prosudbi za sve brodove bez obzira na zastavu.

c) Program obrazovanja u brogarskom poduzeću

Osnivajući se na ranije iznesenim gledanjima, naši programi obrazovanja i tečajevi se stalno mijenjaju. Ipak, da bi pokazali kakvu ulogu to obrazovanje igra, možemo pogledati našu sadašnju aktivnosti na polju obrazovanja.

Tradicionalno, opća praksa kod obučavanja pomoraca za specijalne tipove brodova bila je davanje uvodnih tečajeva za prvu posadu koja se ukrcava na novi brod u brodogradilištu, dok je obuka članova posade koji ih smjenjuju uglavnom bila provedena kao obučavanje kroz rad. Porast specijalizacije je

Tečaj

Prevenција nezgoda (1 tjedan)
Napredna instrumentacija (8 tj)
Kontrolni i alarmni uređaji (1 tj)
Automatska kontrola (2 tj)
Osnovna instrumentacija (1 tj)
Ispiranje tankova gorivom (1 tj)
Kompjuterizacija na zapovjedničkom mostu (1 tj)
Kompjuterizacija u stroju (1 tj)
Kontrola strojarnice (1 tj)
Protupožarna zaštita (1 tj)
Taktika protupožarne zaštite (1 tj)
Oprema portalnih dizalica (1 tj)
Sigurnost rada s plinovima (1 tj)
Protupožarna zaštita i sigurnost na brodovima za prijevoz ukapljenih plinova (2 tj)
Rukovođenje (1 tj)
Splavi za spašavanje, opstanak i provjere oštećenja (1 tj)
Glavni stroj SULZER, B &W i MAN (1 tj)
Zdravstvo (1 tj)
Bojenje (1 tj)
Radio/radar (2 tj)
Rashladni konteneri (1 tj)
Rashladna tehnologija (11 tj)
Hidraulika RO-RO brodova (1 tj)
Simulacija upravljanja brodom (1 tj)
Brodski uređaji (9 tj)
Glavni Siemensovi el. uređaji (2 tj)
Sigurno rukovanje tankovima (1 tj)
Održavanje vozila (1 tj)
Zavarivanje (1—3 tjedna)

Većina ovih tečajeva je »skrojena« od strane proizvođača opreme s ciljem da udovolji našim zahtjevima, a neki su organizirani od strane općih pomorskih škola ili od strane brodograđevne industrije. Neke planira poduzeće samo ili u suradnji s jednom ili više gore spomenutih institucija.

d) Projekti posebnog obrazovanja

S gledišta zahtjeva budućnosti naše flote i uzimajući također u obzir rezoluciju i propise IMCO konvencije STCW iz 1978. godine,

potvrdio da se drugi obrazovni sustavi — kao što su specifični tehnički obrazovni programi — moraju posebnom prilagoditi da bi osigurali pomorcima zadovoljavajuće radne standarde.

Slijedeći popis daje opći pregled našeg sadašnjeg programa za specijalističko obrazovanje, izrađenog u skladu s potrebama brodovlja u korištenju i onoga u izgradnji (iz ovoga je isključeno obrazovanje stručnih službi). U tijeku 1979. godine oko 350 (od ukupno 1300) pomoraca našeg poduzeća završilo je najmanje jedan od tečajeva organiziranih te godine.

Sudionici

Zapovjednici, časnici i ostala posada
Upravitelji stroja
Upravitelji str., časnici str., električari
Časnici str., i pal., električari
Časnici str. i pal., električari
Zapovjed., časnici, strojar za pumpe

Zapovjednici, časnici palube
Upravitelj str., čas. str., električari
Časnici stroja, električari
Zapovjednici, upravitelji, čas. i ost. posada
zapovjednici, upravitelji, čas. i ost. posada
Časnici stroja, električari
Zapovjednici, upravitelji, čas. i ost. posada
Zapovjednici, upravitelji, čas. i ost. posada

Časnici

Zapovjednici, upravitelji, čas. i ost. posada
Upravitelji stroja, časnici stroja
Časnici palube
Časnici palube, nadzornici
Radiočasnici, I čas. palube
Zapovjednici, upravitelji, časnici električari
Zapovjednici, upravitelji, časnici, električari
Časnici stroja
Zapovjednici, I časnici palube
Ostala posada
Upravitelji stroja, časnici stroja, električari
Zapovjednici, upravitelji, čas. i ost. posada
Časnici stroja i palube, utovarivači
Časnici i ostala posada

mi sudjelujemo u dva glavna projekta pod rukovodstvom Brogarskog istraživačkog instituta Norveške. Prvi projekt je započet 1978. godine pod nazivom »Brodovi za prijevoz ukapljenog plina — LPG kao i LNG — udruženje oko 50 brodova u vlasništvu raznih brogarskih poduzeća. Mi imamo 5 od njih. Na inicijativu Norveške brogarske federacije i Norveškog udruženja brogara, ova poduzeća su prije 2 godine odlučila da surađuju u razvoju prikladnog sustava za obrazovanje pomoraca za svoje brodove.

Istraživački program 3 S («System for a Safe Ship», »Sustav za siguran brod«), koji u širem shvaćanju može biti opisan kao glavni razvojni napor sa ciljem postizavanja višeg stupnja sigurnosti na moru, bio je izrađen 1978. godine za norveško brodarstvo i norvešku zajednicu. Istraživači su u to vrijeme težili pronalazaženju prikladnih projekata u znanstvenom i industrijskom istraživanju, a projekt za brodove za ukapljeni plin im je prilagođen baš programom 3 S. Potreba za pogodnijim sustavom specijalističkog obrazovanja pomoraca na brodovima za ukapljeni plin je spremno prihvaćena. Smatralo se da ovaj tip broda ima visoko razvijenu tehniku i da čak male nezgode na njemu mogu izazvati katastrofalne posljedice. Iz tih razloga mora se poduzeti svaki napor da se izbjegnju ljudske i tehničke greške.

Jedan od naših iskusnih zapovjednika brodova za ukapljeni plin imenovan je za rukovoditelja projekta, a predstavnici svih poduzeća uključenih u projekt sačinjavali su savjet projekta. Ideja je bila da se iskoristi znanje i iskustvo osoblja čije su primarne dužnosti rukovanje i/ili rukovođenje takvim brodom.

Namjera obrazovnog programa je bila da postane integralni dio brodske organizacije i da se uklopi u brodske službe. Vremenski rokovi i zahtjevana sredstva za obrazovanje nikada nisu dovoljna. Prema tome trebalo je realno usuglasiti zahtjevano i raspoloživo vrijeme. Podrška rukovodstva poduzeća bitna je za uspjeh ovakvog obrazovanja.

Program je podijeljen u tri dijela :

I dio — Osnovni tečaj sigurnosti

Prvi dio je osnovni tečaj sigurnosti za pomorce koji rade na brodovima za plin bez obzira imaju ili nemaju posebnu odgovornost ili dužnost u vezi sa teretom ili opremom za teret. Obuka u osnovama sigurnosti je provedena kao organizirani program obrazovanja na brodu povezan s kvalificiranim osobljem, pod nadzorom i rukovođenjem zapovjednika.

II dio — Osnovno rukovanje teretom i tečaj protupožarne zaštite

Drugi dio je za pomorce koji imaju specijalne dužnosti i odgovornosti u vezi sa opremom za rukovanje teretom i sastoji se od 3 dijela:

- Osnovni tečaj rukovanja teretom (1 tj)
- Tečaj protupožarne zaštite
- Dopunska obuka na brodu

Vrijeme za izvođenje ovog dijela programa je oko 9 mjeseci.

III dio — Napredni tečaj rukovanja teretom

Treći dio je za pomorce koji imaju posebnu odgovornost za brodski teret i sastoji se od 2 dijela :

— Napredni tečaj za rukovanje teretom (4 tj)

— Dopunska obuka na brodu.

Trajanje trećeg dijela obuke je oko 1 godine.

Prvi, drugi i treći dio kvalificiraju pomorce za časnike za teret ili časnike za teretni sustav, uz uvjet da su svi ostali uobičajeni zahtjevi (obrazovanje i praktično iskustvo) zadovoljeni.

Korisno iskustvo s razvojem projekta brodova za plin rezultiralo je stvaranjem dva druga slična projekta. Sudjelovali smo u jednom od tih; »Tanker i OBO — carrier kao mjesto rada«.

Ovaj projekt je uglavnom osnovan na iskustvima iz projekta brodova za plin i smišljen je da bi zadovoljio buduće nacionalne i međunarodne odgojne i obrazovne zahtjeve za kvalifikacije zapovjednika, upravitelja, časnika i ostale posade na tankerima i OBO — carrierima.

Sličan projekt za obrazovanje pomoraca za tankere za kemikalije također je bio organiziran u Norveškoj sa ciljem da pomogne i poboljša organiziranu specijaliziranu strukturu obrazovanja i da bi bio spreman da zadovolji zahtjeve konvencije STCW iz 1978. godine u praksi.

Mi nemamo tankere za kemikalije i zbog toga nismo uključeni u taj projekt. Model upotrebljen u tim projektima i primjenu profesionalnog znanja i iskustva u brodarstvu pokazao se kao vrlo upotrebljiv.

ZAKLJUČAK

Nadam se da će ovaj pregled naših sadašnjih aktivnosti na polju obrazovanja dati sliku potreba i uloge našeg poduzeća u specijalističkom pomorskom obrazovanju. Ne znam kakve napore poduzimaju ostala poduzeća i ostale trgovačke mornarice, ali ovo što se kod nas čini daje jasnu sliku praktičnih i ostvarljivih mogućnosti za svako brodersko poduzeće.

Čak ako tečajevi ne daju garancije znanja — čak ako svjedodžbe na kraju tečaja ne garantiraju zahtjevanu razinu znanja — mi se nadamo da će, kombinacija obrazovanja kroz rad i teoretskog znanja postignutog kroz tečajeve, polučiti rezultate kojima težimo.

Kvalificirano i motivirano osoblje je produkt vrlo kompleksnog spleta: cjelokupnog društva, njegovog političkog, socijalnog i ekonomskog poretka, pomorskih tradicija, općeg i pomorskog obrazovnog sustava i njegove razine, sposobnosti i želja svih strana uključenih u organizacijski eksperiment, kadrovske politike i administracije poduzeća, uključujući njena gledanja na programe i obrazovanje, tehnologije na brodovima, organizacijske klime na brodovima i kopnu, stupnja zdravog razuma svih zakonodavaca, te pravila i propisa — nacionalnih i međunarodnih.